

## Heuvelingen en Laaglanders.

Hij, zijn gezette gestalte nog altijd in de deurpost, bleef ook sprakeloos, in onzekerheid over de ontvangst en niet wetend hoe te beginnen. Zij zag zijn dikken rooden kop, zijn gezicht dat in veel donker baardhaar bijna schuil ging met de stomp-norsche uitdrukking, die de kleine diepliggende oogen temperden. Die oogen hadden anders een hondelijk-trouwhartigen opslag, maar nu stonden zij anders, gelijk Tilly diepinnerlijk met angstig wantrouwen voelde. Er was nu iets schuw-onrustigs en tegelijk een valsche flikkering in . . .

Maar reeds had hij zich hersteld, na dat eerste zien, kwam nu op haar toe, met een begin van lach om zijn snormond en een vraging in de oogen.

„Til, . . . toe . . . zullen we maar weer goed zijn?” zei hij zijn hand uitstekend, met die diepdonkere stem, waarin zij zoo lang niets dan trouwe ernst, de wat bruuske rondheid van een buitenman had gehoord. Maar nu — en ook dit werd even, diep-innerlijk, door haar gespeurd — was er iets gewilds en valsch in dien klank, alsof hij zijn wrok niet weggedaan had, maar enkel bedekken wilde . . . tot later.

Voor zij echter zelve het goed wist in haar overprikkelden staat, had ook zij zwijgend haar hand gereikt . . . waarmee hij haar tot zich trok. En nu lag zij al, geluidloos schreiend, aan zijn schouder en scheen *hij* 't te zijn, die vergaf . . . In haar ooren kwam daarop zijn stem, die nu zacht liefkoozend en beschermend klonk.

„We zullen 't maar vergeten, hè Til? We zullen maar doen of 'r niks gebeurd is, hè? We zijn allebei wat heftig geweest, en . . . hier hoorde zij een accent van mannelijken autoritair ernst, gewichtig-opvatten, in zijn stem, die haar toch weer, op dezelfde flauwe en vage wijze gemaakt aandeed . . .”

„En d'r zijn woorden gevallen . . . die tuschen ons nooit meer gezegd moeten worden . . . nietwaar Til? We kennen mekaar telang om niet mekaars kleine fouten en tekortkomingen te verdragen, is 't niet? Zeg . . . is 't niet?”

Zij knikte flauwtjes, richtte zich nu op en maakte zich zacht uit zijn arm vrij, terwijl haar oogen droogend.

„En dan . . .” vervolgde hij, met toenemend zelfvertrouwen . . .

„Kijk 's Til . . . d'r zijn heusch dingen waarover jullie vrouwen niet goed kunnen oordeelen . . . Ieder z'n terrein! . . . van zaken heb jullie weer geen verstand . . . laat ons daar nou maar tobben . . . dan bemoeien wij ons ook niet met jullie werk . . . Hè, is 't zoo afgesproken? . . .”

Hij nam weer haar hand en zij liet hem doen, willoos. Om niet weer in snikken uit te barsten, sprak zij niet, zoende hem terug, toen hij haar als finale verzoening omhelsde.

„We houen toch van mekaar, niet?” zei hij zacht.

„Ja . . . Frits”, fluisterde zij terug, in een snikschok . . .

„Kom, . . . dan gaan we nou naar beneden . . . ze wachten ons al lang, en de oudjes zullen blij zijn dat we 't weer eens zijn”.

Met zijn arm om haar middel, leidde hij Tilly 't kamertje uit, liet haar toen vóór zich uitgaan de trap af, in kalme zelfvoldaanheid, één voor één telkens zijn kraakschreden plantend achter haar, die met nerveuze beweging nog snel haar oogen afwischte en haar haren gladstreck, opdat zij er niet al te verhuild uit zou zien.

Als zij zich nou maar goed kon houden beneden!

Toen zij binnen kwamen, ging er een klein gejuich op van de kinderen en knikten de ouders goedkeurend.

't Was dus weer alles in orde!

---

**H**EUVELINGEN EN † † † † †  
† † † LAAGLANDERS. DOOR  
PIET VAN ASSCHE. † † † † †

En vóór jaren en jaren woonden, in eene afgelegen streek, de Rijckaertsen op vlakland en de Davidsen op aanpalende hoogten. En de eersten waren aardappel- en koornboeren, en de tweeden wonnen veel fruit in wijde boomgaarden, en op 't weiland der hellingen graasden hun zwabbernekkige ossen en uierzware koeien, wijl in stallen vette zwijnen een dikgekookt mengsel van botermelk, aard-

## *Heuvelingen en Laaglanders.*

appels en allerlei afval uit hun eetbakken slobberden.

Waren de Rijckaertsen gierige magere aardwroeters, de Davidsen integendeel jolige lui die zich, in uren van rust of tijdens hun vette maaltijden, vol propten met spek en eiers en lekkergeurend versch masteluin, en vooral met breede sneden der dertigponder hespen, er in zwarte schouwpipen naast reessem worsten hangende te rooken. Bovendien goten zij veel krachtig bier door de keel en daarvoor pronkten zij meest allen met zwadderbuiken en dubbelkinnen en doken hun oogen lui-lodderig weg in 't gezwollen purperend gelaat. Telkens zij zwijnen en pluimgedierte, fruit en stapels hout naar de ver-gelegen stad ter markte reden, keerden zij weer, hun breede wagens volgestapeld met tonnen en allerlei goeden kost.

Op acht hoeven woonden ze: zeven voor de gehuwde zoons; de achtste en schoonste was deze van den ouden Davidsen. Die oude was een zeventigjarige dikke met breede borst en zwaren rug, guitigheid in de mollig-wegduikende oogskens en schelmsche levensjolicheid in elk trekje van 't gezond hoogrood aangezicht.

De oude der Rijckaertsen integendeel, magere boer met bruingebrand en doorgroefd gelaat, dunne lippen en gluisperige oogen, was de geslepenste duitenkliever en knorziekste hartopvreter onder al de andere gierige Vlak- of Laaglanders: zijne zonen, en dezer vrouwen met hun beenderige lichamen en inkuilende slapen, en hunne tot achter de sproeterige ooren platgestreken hairblessen. Armoezaai-sters schenen deze, in schreeuwende tegenstelling met het mollige vrouwvolk der Hooglanders of Heuvelingen: welgevormde wezens met van levenslust glinsterende blauwe oogen, bolronde roode kaken, krikroode lippen en schuimend-blanken hals. 's Winters vroolijkte 't jolige minneleven met zoo'n heerlijke wijven de donkere dagen en de zwarte avonden op. Wind- en sneeuwstormen mochten dan aanbeuken; 't mocht er wezen een winterland met buiten alom dikke lagen sneeuw, op daken en heuvelen, op de takkenwebbe der appelaars en de bronsgroene sparrenloovergewelven! Ba, zij, de mannen vooral, be-

kreunden er zich weinig om en zouden er zitten rond het knetterspetterend mutsaardvuur, half wegdoezelend in den rossen schijn der zoevende kronkelvlammen; er zitten te rocken, de met de armen omvatte knieën aangedrukt tegen de borst, en in ruste, zooals dikgepeuzelde mollen in hun aardpijpen. Soms, door de wijde keukenhalle, dreunde hun vette lach en schudde hun zware lijven, waarna ze teugen malsch bier uit blauwsteenen kannen en potten zopen, of met breeden armzwaai hun wiggelwaggelend wijf op de knie trokken, zingende soms een lied van smullen en paren.

Bij de Rijckaertsen integendeel was 't maar aldoor zwoegen, morren en knorren, kijven of stom omloopen; daarbij een gedurig uitrekenen hoeveel er te winnen zou wezen op de vruchten der aarde, de eiers en de boter. Water dronken die miserielevenzoekers, aten bruin brood, en zeer zelden vleesch, om maar veel geld bijeen te schrapen. De mannen spaarden 't zelfs uit op hun dagelijksche pijpen tabak.

In vijandschap leefden Davidsen en Rijckaertsen. Hoe die vete ontstond, wist niemand. 't Was de ingeboren haat der kniezers en waterdrinkers jegens de lustige bierkerels en spekvreters van het Hoogland.

Op allerlei wijzen hadden zij reeds elkander getergd en benadeeld. Handgemeen werden de zoons dikwijls in 't jaar en 't gebeurde zelfs dat er waren die weken en weken omlieden met grauwen en paarschgebeukte oogen en gekwetste neuzen, en reeds tweemaal waren beide stammen tegen elkander opgetrokken, gewapend met stokken, vlegels en oude roeren. De einduitslag was dan dat, aan weerszijden, heel de bende huiswaarts sukkelde, deerlijk gehavend, bebloed en bebuild, 't lijf blauwen en grauwgeranseld. Een paar vechters hinkepatjinkten zelfs maandenlang op krukken.

En 't was nu op een schoonen dag, in de zomermaand Juli. In wazigblauwende ochtendnevels doezelde 't koorland weg. Gras en halmen dauwflonkerden. Uit het nog grijs omwasemd Oosten rees de goudvlammende en alle leven wekkende zonne.

Met de pik op den schouder en de bolvormige kruik aan de hand, verliet toen de

## *Heuvelingen en Laaglanders.*

oude Simon Rijckaertsen zijne woonste. Even voorover helde zijn lichaam bij elken stap. Bruingebrand en doorgleufd was zijn houterig gelaat, pezig-afgeteerd zijn hals, verrunzeld zijn vel. De vader was hij van zes zonen, allen graanboeren, waarvan een viertal waren gehuwd. Rond hunne hoeven golfde er koorn zoover 't oog droeg. De zeventig was hij voorbij. Hoe spitten en maaien, ploegen en eggen en wieden zijn rug hadden gekromd, toch stond hij nog taai als een knotseik, wiens wortels door de aarde wrongen in een steeds dieper en dieper wroetelen.

Achter hem gingen twee zijner zoons, blootshoofd, nek en borst gebronsd, de beenen naakt tot aan de knieën, de voeten in klompen. Eveneens droegen zij pik en haak, en kruiken vol koelen drank. Hun beenderig, baardeloos gelaat was hoekig-ruw, aan neus en lippen diep doorgroefd, en norschheid stond erin geprent. Geen woord wisselden ze nu. Men hoorde slechts het kloppen hunner holleblokken op den weg, en rondom 't ritselen van een vogel in 't kruid of een kwakkelslag in 't koorn, wyl uit dauwglinsterende grasbossen de leeuwerik opflapperde, al tierelauwend zeer hoog, om in de ruimte te blijven hangen, gekeerd naar de rijzende goud-uitsprankelende zonne. Hier en daar, onder de eerste warmte, rolde smoor ineen, als worstelden er geheimzinnige wezens die, kruisende soms zwaargespierde armen op hoogwelvende borsten, hun koppen bogen als om eene wereld op hun beenderruggen te torschen.

Eens met zijn zoons Lucas en Marcus aan den gerstakker, staarde Simon over de vonkelende en warmtintelende graandeining, naar de in blauwenden schemermist vredevol slumerende hoogten. Dan, de pik in de eene en den haak in de andere hand, oogen glinsterend en neusvleugels jagend, bogen de mannen, de aders zwellend aan slapen en hals, voorover en kapten, schermutseling vóór den grooten slag, eenige armvollen halmen neer, wyl koele dauwdruppels op hun kaken spatten. Daarna, hijgende veel lucht naar binnen, staken zij nog eens hun koppen omhoog, wrongen de ellebogen tegen hun ribben, als om de armspieren te rekken en al hun krachten bijeen te verzamelen voor den afmattenden

strijd, daar de zonne dien dag wreed zou vlijmen.

En steeds ruilden zij geen woord. In de verte haangekraai, schrill-snijdende door de ijle lucht, of het gebeurel eener naar 't weiland pootpletsende koe op wier knoken de stok van den barvoets loopenden koeier botste. En het dier schudde, de oogen verblind door de lichtoverrompeling, den kwabsigen waggelnek, sleurde met de tong eenige loovers van jonge berken om daarna met slijmdruppenden muil verder te hollen.

En weer bogen de Rijckaertsen en pikten. Soms vijlde de scherpsteeën scharrend over het blauwgrauw-blinkende staal, dat dan weer in de lucht zoefde en door de reuzelende halmen beet. Nu en dan, naarmate de zon hooger bolde, rezen de pikkers, den rug als vuurdoorspietst, overeind om uit te blazen en hun zweet te drogen of om, gedachteloos en de lippen ontsloten, naar de verte te staren. En de oude Simon, die 't grijsblauw-omdoezelde hoogland nog eens lang had begluurd, dronk een koelen teug uit eene bolvormige kruik en sprak:

— Gisteravond was 't weer brasserie bij 't volkje alginder en gelampet, dat hebben ze tot na middernacht. Op handen en voeten zullen de beesten weer van zattigheid naar hun nesten zijn gekropen en nu snorken ze gelijk zwijnen! Mannen, dat teren en smeren, al die „bombancie” blijft niet duren en het vel hunner zwadderbuiken zal dra slodderen en rimpelen van miserie! Ja, laat er dus de hoeveerdigen maar voor ons de schouders ophalen, voor ons die 't brood winnen in 't zweet onzes aanschijns, zooals de Heer 't heeft bevolen! Laat ze maar vadsig in den lommer liggen te luierikken, pijpen rookend en stoopen bier leëg zabberend! Ik voorspel het u: „De maat is dra vol en 't vuur der vermaledijding regent er dan op hun hoeven, zooals de zwavelvloed over Sodoma en Gommorrhe!

En als een bronzen beeld zwartend afstekend op de geelgouden gerstglinstering, in het rijzende licht, stond hij er akelig-mager, de vuist dreigende opgestoken.

't Werd middag. Lekvlammende druppelde 't zonnevuur in de ruimte. Hoeven, landerijen en graan lagen verpletterd onder de hitte-

## Heuvelingen en Laaglanders.

zwaarte. Andere zoons van Rijckaertsen: Joachim en Elias en de jonge Benjamin stonden nu ook omslierd van stikdampen, te pikken als zonnedeuvels, gebronsd en door-gloeid. Lekewijs rolde 't zweet, teekenend vuilgeboorde kronkelstreepkens, over hun gelaat.

En toch dachten zij aan geen uitscheiden, maar zwaaiden gedurig het staal, met altijd dezelfde werktuigelijk-afgemeten bewegingen van armen en bovenlijf. Gloeiend schoot hun adem over koortsig-droge lippen. Diep uit hun hoofd staarden de zwartomrande oogen. Over 't gebeente spande de huid, waaronder de pezen als verdorden. Maar steeds ruilden ze geen woord.

Wanneer, bij zinkende purperspattels — sprinkelsprankelende zonne, de halmen zijg en zoet reuzelden onder een over 't verschroeide land aanslierend avondwindje, en aan 't oosten de maneschijf bruinrood rees uit donkergrijze dampen, boog de oude Rijckaertsen eerbiedig het hoofd, vouwde de handen en sprak:

— Zoons van den ouden Simon, dankt den Heer, uwen God, die u dezen dag nog het leven schonk. Dankt Hem en bidt! Tijdens den nacht hoede Hij u, in zijne algoedheid, voor alle kwalen, voor den schielijken dood, de tentatiën van den booze en de perijkelen der zonde... Gaat nu in vrede naar uwe vrouwen en eet het avondbrood, dat ge eerlijk hebt gewonnen in het zweet uws aanschijns. Gaat!

En de pikken op den schouder, met gelijkmatigen stap en telkens vooroverbuigend lichaam, gingen zij, zwart-afstompnd in de schemering, een kronkelwegelken in tusschen 't koorn, om eerder nog hunne hoeven te bereiken.

Eens de koornplek doorgestapt en aan een tarweveld gekomen, bleven zij plots verslagen staan. 't Graan lag er verwoest, gedeeltelijk uitgesleurd en gebroken, en werd nog aanhoudend vertrappeld door rozig-ronde, staartkrullende en lobberoorige vette zwijnen die — wie weet, reeds hoe lang — van 't hoogland langs de holle wegen waren aangetripeld, den graanakker hadden overrompeld, in de halmen rolden en bolden, en al morrenorrend de aarde met hun snuiten omwoelden.

Sprekende geen woord, maar bevend van haat en woede, blikten de Rijckaertsen elkander aan, er een tijdeken onbeweeglijk staande. Dan, de pikken opgestoken, ijlden ze naar de knorrende beesten, vliemden door dezer kelen 't scherppuntige staal, hakten en kapten, wroetelden er meê door de zwadderpensen, wyl bloed uit de gapende wonden der kwêkende dieren gulpte.

— De schoften! bulderde de oude. Wyl ze, vol bier en krachtigen kost, wellicht in 't gras lagen te zingen en als gekken te slaan met armen en beenen, verwoestten die draf- en modderslobberaars de vruchten van ons zweet! Oog voor oog, tand voor tand! Snuiten en staarten snijde men af en Benjamin drage die, biedend onzen avondgroet, naar den ouden Davidsen. Vooruit nu met het gedierte, dat wij betaalden met ons graan!

En zij bonden de pooten der zwijnen met graanhalmen aaneen, staken stokken tusschen de knoopen, torschten de vrachten omhoog en trokken dan in de dalende schemering triomfantelijk huiswaarts.

Intusschen zat de dikke Davidsen, een boer met rooden bolkop, zwadderkaken en dubbele kin, als een opgezwollen kikker op eene bank te blazen van 't overdadig eten en drinken, onder een breedgetakten notelaar op het neerhof zijner hooggelegen hoeve. Een gelukzalig lachje zweefde over zijne baardelooze lippen. Mollig-vet troonde hij er, de poezelige vingerkens gevouwen op zijn buik, en zijne schalksche oogskens keken naar twee zijner honden die rollebalden in 't gras, wyl zij uit elkander's muilen eene hespeknook trachtten te sleuren.

En van op den hoogen heuvel liet hij de blikken dwalen, nu naar de hoeven zijner zonen, dan naar de wegen, waar zwijnen snuffelden in vochtige hoeken en grachten en vettigheid en vuilnis opslobberden, wyl barvoets trippeltrappende en pletsplatsende knapen, hun koppen verwilderd van 't ravotteren en 't roodvlammend facies stofbevuild en zwartbestreept, ze met zweepen naar de stallen kletsten. Verder, onder de uiteengewrongen takkenwebbe van krommende knoestige appeelaars, graasden, hun ruglijn rosgoud-geboord, wel-in-'t vleesch zittende koeien of keken,

## *Heuvelingen en Laaglanders.*

staartzwenkelend en greumelend, naar de verte wijl slijm rekte van hun glibberige snuiten, of schuurden de knoken tegen boomstammen of hagen. En onder eene vaalbevekte hurkte eene roodgejurkte en donkerblauwgerokte struische deern neer; deern vóór wier knieën een emmer stond, waarin vlugvaardige vingers uit een waggelenden uier de striepend-neerstralende en dan brutselende-kreuzelende melk trokken.

Intusschen was de zendeling der Rijk-aartsen tusschen elzenloover doorgekropen, op 't voorhof van Davidsen's hoeve geloopt en had vóór den verbouwereerden boer de teenwilgen wand leëgggeschud, waarna hij het hazenpad koos.

En de staarten en snuiten bemerkend, begreep der Heuvelingen meester dra de gepleegde euveldaad. En in razernij oprijzend, schopte hij naar zijne blaffend toeschietende honden en rameide met de schouders eene meid, torschend aan elk der stijf-gespannen armen een melkvollen emmer, omverre. Dan brulde hij zijn dienstvolk saam uit stallen en schuren, en begon daarna te razen over den haat tusschen Hoog- en Laagland. En den koewachter beval hij driemaal den noodhoorn te blazen, het sein dat de zoons werden genoodigd ter bijeenkomst op de vaderlijke hoeve. En, in de stilte van den wonderzoeten avond, galmde eentonig en klagend dit geluid over de in doom donkerblauwende diepten en heuvelen.

Kort daarna, langs kronkelpaden en holle wegen, doken al die zwaargebouwde kerels met hun breede ruggen en logge schouders, zwiingend op uit het dolende donker. Dat er gewichtige dingen voorhanden waren, begrepen ze, nu hun vader hen nog zoo laat ter vergadering opriep.

Eens in de wijde keukenhalle, onder de zwartberookte en met balken doorribde zoldering, zetten zij zich neer in den geheimzinnig uitslaanden schijn der kronkellekkende haardvuurvlammen, die in de knetterende en spritsprattende takjes beten. En, na te hebben vermeld hoe de Laaglanders hun zwijnen hadden vermoord en er waren meê getrokken, naar hun armoëkrotten en wellicht reeds hun hongerige magen vulden met sappige ribbe-

kens en versch spek, rees de verbolgen vader overeind en sprak verder:

— Heuvelingen, mogen wij ons straffeloos laten benadeelen door geraamtekerels, te gierig dat zij 'n stuk rogge in den mond steken; door naar 't vet-springers die ons uitscholden voor vadsige kampernoelieknaauwers, bierslobberaars, zatte luibalgen, vrouwenzotten, na andere liefelijke benamingen, en die als paddestoelen zich zoeken vet te mesten op ons goed? Zij en hun lang-magere wijven, ze loopen er gekleed als landloopers, en hun kinderen slenteren paddebloot langs de wegen, en zoo'n ongedierte zou ons de wet willen stellen? Neen, neen, neen! — en zijn zware vuist bonsde op de tafel en hij doorspoelde de keel met een malschen teug bier. — Weest gerust, zonen! De oude Davidsen, treffen zal hij hen, dat ze zullen lamenteeren over een totalen ondergang!

En allen tierden nu scheldwoorden en vermaledijdingen, dronken ten slotte hun potten ledig, staken hun wegschemerende rosomlijnde koppen bijeen en begonnen over hun wraakplan te fezen. En als de oude hun zijn ontwerp had ontwikkeld, keurden zij dit goed, blikten elkander aan en braken plots, pletsend met de handen op hun beenen, los in een geschater zoo wild dat het buiten verdoordaverde de lucht, storend een wonderzoeten zomeravondvrede.

\* \* \*

Het toeval wou nu juist dat de oude Davidsen den volgenden dag jarig was en telkens moest die heuchelijke gebeurtenis gevierd met vette plezieren.

In den loop van den morgen werd een van vetheid wiggelwaggelend zwijn aan krulstaart en oorlappen uit zijn stal gesleurd en 't spekbeest de keel afgestoken. In de lichtwemeling der door 't appelboomgebladerte goudstralende zon stond de roodneuzige bolwangige meester der hoeve, omwolkend zijn kop met tabaksrook, tevreden glimlachend het slachten te bekijken. Soms, na een vluchtigen zet, lachte hij dat kin en buik schokschudden, of hij kletste met de mollige hand op den ronden rug van een zijner schelmsch-jolige meiden die nu en dan aanstapten uit

## *Heuvelingen en Laaglanders.*

de keuken waar, over de kronkelvlammen, pap en koedraf in zwartberookte ketels pruttelden en spritspratten.

Wanneer het zwijn was gebrand, bond een der zoons de achterpooten aaneen, sloeg een touw over een dikken appelaarstak en, al roepende „halli-op”, heesch hij de vracht omhoog, eene vracht zoo zwaar dat de schuddende boom ervan kraakte. Een tijdeken hing 't beest er met zijn kop omlaag te bijzen, zijn kleine oogskens droevig weggedoken, waarna 't slachtmes knarsende doorevliemde het doorschijnende buikvet en het rookend gedarmte blootlei.

En de oude Davidsen lachte toen en riep tot een der eveneens toekijkende deernen:

— Hee, dikke Trine, mijn meid, hoort ge de ribbekens al kiskassen en de beulingen openspatten in de pannen? Trine, mijn meid — en in zijn zottigheid verjongd door het wonderschoone weêr en het vooruitzicht op het heerlijk boerenfestijn, greep hij ze met den arm om de leden — Trine, mijn meid, gesmuld wordt er hier straks, dat men er na weken en weken nog zal van spreken! Toe, lach maar en zing, dril heen en weer dat uw rokken flapper-wapperen! kijk eens, welk een weertje! Veel zonne! En de vogelen zingen, en de duiven roekedekoeën, en de hennen kakelen! En de haan is hun baas, en fier stapt hij rond, de sporen achteruit! Trine, mijn meid, dat mijn volk vanavond ook dartel zij! Dat groeie en bloeie ons ras om de streek hier te overrompelen in hare lengte en breedte!

En neuriënd een liedeken van zotternije, stapte de boer zijn boomgaard rond die er leefde vol lichtgetintel en koelenden schaduw.

's Avonds vonkelspatte en goudsijpelde 't licht der zinkende zon door gebladerte en op gras, en stroomde in den tuin op bruine en rozige en steenroode zinia's, purperen en blauwe en witte margarethabloemen, gele en roode begonia's, leeuwenmuilkes en hane-kammen en goudsterren, wier verven dooreenwerkten en wemeldten in de afwisselendste schakeeringen. Eindelijk brandde 't goud uit tot overeenkruipende en tegeneen in- en uitslaande donkerroode vlammen, en werd het aan den horizont, in de stijgende avond-

nevels, eene wild-grootsche opeenhooping en dooreenmengeling van purperen en paarsche, donkergele en grijze strepen, veegsels rechtlijnig en schuin en halfcirkelvormig, eene tragisch-donkerende kleurenweelde waarop de loovermassa bronsgröen afstak.

En onder 't knobbelig en verwrongen takwerk der scheeve en met balken onderschraagde appelaars-stammen waren tafels vol borden en glazen, potten en kruiken gesteld geworden, en had men op eene houten schraag eene dikbuikige tonne getorscht, tonne vol krachtig bruin bier, lafenis voor nooit geleschte kelen. En het vat er ziende aanrollen, had de oude Davidsen al lachend tot zijn huisvolk geroepen:

— Ei-daar, hoort ge 't al klotsen tegen de wanden? 't klopt om eruit te mogen stroelen en in u te verwekken minne en lonk, leute en lach! Klopt er op, mannen, mijn volk! Hamert ze er in, de kraan, en heinde en verre klinke 't gebots van potten en kannen, met het gerucht der uitgelaten viering; heinde en verre walmen de vette geuren van 't lekkere zwijnevleesch dat de miseriekreuners hun harten opvreten van jaloerschheid en begeerte!

Kort nadien, rondom de houten tafels, zaten al de zonen en kleinzonen van Davidsen, en ook zijn dikke schoondochters, op wier knieën aaiende en krijschende zuigelingen spartelbeenden: kleuters, mollig-vet als das-kens en die met hun rozige vingerkens in malsche moederarmen en borsten nepen. En allen, ze smulden aan 't sappige vleesch. Hun koppen met die vetglimmende zwellende kaken vooruit gestoken, haptten zij gulzig naar de smakelijke brokjes en verknerselden en maalden ze onder onmeedoogende tanden.

En nu en dan grepen de mannen hun potten en goten 't koele bierken door de keel, of gutskletsten 't in den mond van hun lodderoogende en in hun armkromming rustende vrouwmenschen, uit wier mondhoecken de drank sijpelde. En plots dan, een uitproesten der dolheid in schateren en schokgiechelen, een nijpen in hals en wang, een voetstampend uittempeesten van zottigheid, waarna 's mans kop met den arm werd omhaakt en allerlei dartelheden aan zijne ooren

## *Heuvelingen en Laaglanders.*

gefezeld. Daarop weer schateren en zingen, een kerven met messen en ratelen met vorken, een glazenrinkinken en pottenklabotsen, feestelijke geruchten die doordaverden de teere lucht en ontheiligden de rust van het in donker en manegoud zacht sluimerende heuvelland.

Toen de haan middernacht kraaide, waggelden de slapbeene liederen-lallende mannen en de eksterschetterende vrouwen met hun losgerukte jurken en uitslierende haarvlechten, bezweete kaken en half toegeloken dierdom-starende oogen, den boomgaard af, allen de armen geklist om elkander's hals. Bijwijlen schoten ze zijwaarts of stuikten voorover en tuimelden, na een kronkelzwaai, al giechelend en tierend opgehoopt neer. In 't stof bleven ze liggen spartelen met de beenen, grabbelen en slaan met de armen, tot het hun eindelijk gelukte half op te sukkelen arm aan arm, maar om dadelijk weer neer te duikelen. En als ze dan zwijmelend rechtstonden, waren er een paar, verbeest van overdaad, machteloos blijven liggen om hun roes uit te snorken, wijl de andere feestelingen met slompgehuil wegslierewaaiden in het donker.

En 't werd stilte eindelijk alom, en volop nacht.

Een nacht vol prevelgeluiden, vol geheimzinnig schimmenleven in loover en lucht, in zwartende diepten en groengouden maanlichtgetoover.

Toen, op de hoeve van den ouden Davidsen, schroefde eene staldeur open en oogengloeiende en uit zwellende neusgaten dampstralende paarden trappelden aan uit de zwartende holte, in den blauwenden nachtschemer. En al brieschend steigerden ze en kaptten hun hoeven forsig neer, schudden hun breedgeteekende met blessen omvlokke koppen. En op de rijdieren sprongen toen jongere zoons van den boer en dadelijk, door spoorsteek en striemenden zweepslag voortgejaagd, renden de dieren over 't voorhof, naar een inkuilenden weg die, tusschen dichtomstruikte aardwanden, diep naar het Laagland kromde.

Doch, alvorens in de donkerte weg te vlekken, snokten zij nog eens hun koppen links en rechts, dat het schuim van hun muilen

vlokte op de glanzend-zwarte borsten, en ijlden eindelijk vierkluwens de holte door, wilder steeds, tot de vlakke onoverzienbaar wijd vóór hen lag, de vlakke met hare geelgouden graanzee, geheimzinnig-rimpelloos sluimerend in het neergolvende maanlicht.

En een oogenblik staarden de ruiters over die halmendeining, en hunne paarden rilden.

— 't Spel aan 'gang! beval toen een der zoons. En in 't vleesch boorde de spoor en met steigerenden sprong pootkaptten de snuivende dieren driftig vooruit, wijl hun schaduwen fantastisch-groot omedansten. En steeds wilder en wilder renden zij door gerst, tarwe en rogge, draaiden erin rond, de halmen brekend, ze pressend met de hoeven in de aarde, ze uitsleurend en vertrappelend. Eindelijk, hoog zittend in den zadel en grooter donkerend in den maneschijn, richtten de boeren hun dravers recht door de graanzee, om te beproeven wie de eerste een bepaald punt zou bereiken. En hun bovenlijven en de paardenkoppen dansten alleen slechts boven de halmen.

\* \* \*

Toen de zon bruinrood rees uit de ochtendnevels, zaten de Rijckaertsen reeds, starstarend en onbeweeglijk, hun harte vol razernij, in de lage hoevekamer van hun vader Simon. Soms blikten de stoere wroeters elkander aan, maar spraken geen woord en bleven, recht-op en de peeshanden op de knieën, zitten denken aan de verwoesting van hun graan: gewonnen slechts met offering van noesten arbeid en zweet.

Eindelijk rees Simon langzaam op en sprak over de heilige wraak die genomen zou worden op de Zondagsontheiligers, ontucht-rekels en zatlappen.

Onbeweeglijk, geen spier vertrekend in 't strak gespannen gelaat, de lippen oopen, luisterden de zonen. Geen juichen, bedreigen of schelden. Na de vaderlijke woorden stonden zij zwijgend op, hoofdknikten bevestigend en trokken naar hunne hoeven.

Dien morgen dwaalde geen mensch meer op 't Laagland.

Geen mensch, maar bij de Davidsen, daar

## *Heuvelingen en Laaglanders.*

was 't weeral 't jolige leven. De struische vrouwen — enkele met spartelbeeneende zuigelingen aan de borst — de joelende en trappelede kinderen en rookende mannen, 't slenterde al langs de wegen, of lag in de boomgaarden zeer feestdol te drinken en te eten. En zij lachten om de blooheid der Laaglanders, die nu 't hart in moesten wezen, zoodat ze zelfs uit hun schelpen niet durfden kruipen. Zij hadden er zich aan verwacht de magere lummels dadelijk wraakhuilend te zien opwaarts stormen. Knapen zonden zij uit die op loer gingen liggen, doch 't was te vergeefs. Als konijnen in aardpijpen, bleven de Rijckaertsen weggedoken in hun hoeven. Slechts had men ze zeer vroeg de woonste van den ouden Simon zien verlaten en ieder dan in de zijne verdwijnen. En Davidsen besloot daaruit, dat men toch ieverig op zijne hoede behoorde te wezen en beval dat zijne zoons met hun vrouwen zelfs dien nacht op zijne hoeve zouden doorbrengen.

Wanneer eindelijk de gloeistralen der middagzon neerpijlden, zaten de Davidsen, dranksoezerig nog en verlamd van 't geslemp van den vorigen nacht, weer rond de tafels in den wijden boomgaard. En op hun kloeke armen torschten de meiden opnieuw, aanstappend met rokkengeflapper, op tinnen schotels hespen en bruingebraden sapdruipe en van logheid waggelende vleeschklompen. Daarna, den stap steeds mannelijk vast en 't bovenlijf achteruit, sleurden ze teenwilgen manden voort vol kruiken bier en zoetgeurend verschgebakken masteluinbrood. En, bewonderend den heerlijken kost, likkebaardden reeds de verlekkerde gasten, alvorens gulzig te beginnen te smullen.

Na 't maal, maf en moè van warmte en maagvullen, strekken zij zich in koele lommerplekjes uit en snorkten dra.

Ook de oude Davidsen had zich op den rug uitgestrekt onder 't loover van een breedgetakten appelaar, waarin zonneshijn sprinkelsprankelde. Licht- en schaduwplekjes wiegelden over zijn gezwollen roode kaken. Beestelijk vet en log welfde hij erop in het groen, de beenen wijd-uitgespreid, de handen gevouwen op de zware borst, en heropende slechts lui de oogen om eens te blazen of

wanneer eene vlieg kriebelend over zijn geelaat kwam schaverdijnen.

En de boer hoorde nu een prevelen en neuriën, dan als een stijgend insectengegong, eindelijk een bedwelmend bladeren-suizeruischen. En in zijne dranksoezerigheid en verlamming begon hij te denken en te droomen, en verteederde zijn gemoed, en bekende hij ten slotte dat het leven toch te schoon was om het aanhoudend door die vete te vergallen; en dat zij nu waarschijnlijk elkander te lijf zouden gaan, en wie weet, zelfs nog verminken. Ai, ai, ai, daar voelde hij reeds de pijn zinderen door zijne leden. En hij griezelde. Kippenvleesch puntte op onder zijn vel. Sterven wellicht! Sterven? En daar was zooveel lekker eten en bier op de wereld. En hun vrouwen waren zoo levenslustig-gezond en mooi. Kijk, en hoe het daar nu in de lucht licht-tintelde! En hoe koel onder 't schemertrillende loover? En vogelen tierelierden, en duiven roekede koeden op het dak. Vet stonden de zwijnen op 't stal; en in de schouwpijp hingen nog wel tien zware hespen, en in den kelder staken kuipen vol gezouten spek en rundvleesch, en in de tonnen zong 't leute-brenge bierken. God, ware het dus niet wijzer 't leven te laten bollen zooals 't wou, en liever den teug der verzoening te zwelgen dan hun bloed in een gevecht te zien opgeslurpt door de dorstige aarde? Bovendien, openhartig bekend, wat hadden de Rijckaertsen misdreven? Zijn zwijnen vernielden hun koor en zij hadden die verwoesters gedood. Aardslaven waren die menschen. Zelden genoten zij levensgeneuchten. Gekheid dus al dat schelden en vechten! Als ze zes voet diep in de aarde lagen, verminkt en stijf, of zouden hinkepatjinken op een been of voortsukkelen op krukken, wel dan zou de wereld er niettemin toch om draaien, en 's zomers de zon blijven gloeien in de ruimte en rijpen hun graan, en 't godenbierken steeds jolig en pertig zitten te zingen in de tonnen. . . .

En zóó denkend en soms een teug drank slurpend uit eene rondgebuike kruik die naast hem stond in het gras; zoo denkend, nu 't loover zoo zoetekens ruischte, en de kloeke vrouwen zijner zoons en dikmollige kinderen lagen te slapen, werd hij steeds